

ПЕРЕДМОВА

Шановні учасники

У Міжнародній мультидисциплінарній науково-практичній конференції «UKRAINE INNOVATE: сучасні моделі для відновлення»

Програми «TOGETHER UNITED: науковці проти війни»

Російське вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року стало катастрофічною подією, яка вразила не лише Україну, але і весь світ. Ця агресія призвела до серйозного спустошення, трагічних людських жертв, масової внутрішньої та зовнішньої міграції, а також значного руйнування об'єктів інфраструктури. Україна змушена була стати перед лицем викликів, які їй ніколи не доводилося зустрічати в такому розмірі та складності.

В умовах повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну, усе українське суспільство об'єднане у своєму бажанні та зусиллях проти ворога, підтримки ЗСУ й людей, що постраждали від варварських дій агресора. Саме завдяки спільним зусиллями українського народу, й допомоги наших іноземних партнерів та друзів – ми переможемо й збережемо демократичні цінності.

Мир, безпека, справедливість в третьому тисячолітті в умовах сучасних викликів російської агресії в Україні, як ніколи, мають значення. Жодна держава у світі не досягне сталого, інклюзивного, розумного розвитку без миру, відчуття безпеки та справедливості.

Досягнення 17 Цілей сталого розвитку (ЦСР), ухвалених світовими лідерами на Саміті ООН, неможливе під звуки пострілів і вибухів. Неможливе там, де панують агресивні геополітичні стратегії, що аплодують вторгненню до інших держав і порушенню прав і свобод людини.

Про це наголосив Президент України Володимир Зеленський під час участі у Діалозі лідерів на Саміті ООН з питань Цілей сталого розвитку в рамках 74-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку (США).

ПЕРЕДМОВА

Сьогодні питання протидії національній й міжнародній безпеці знаходяться під загрозою. Війни, збройні конфлікти, тероризм, наркобізнес, екологічні катастрофа, анексії, окупація, постпандемічна криза – це все набуло надглобального рівня.

Проблематика такого масштабу потребує для розв'язання реальне залучення великої кількості держав, мистецтва пошуків компромісів та генерації рішень, поглиблення міжнародного співробітництва та взаємодії.

У зв'язку з цим важливим є комплексне вивчення в рамках реалізації нашого проекту процесів формування сучасної парадигми миру, безпеки і справедливості в третьому тисячолітті. Мир, безпека, справедливість мають першочергове значенні у світі!

Програму «TOGETHER UNITED: науковці проти війни» зініційовано науковим колективом Громадської організації «Інститут транскордонних ініціатив» та дослідниками Лабораторії проектів та ініціатив Волинського національного університету імені Лесі Українки задля створення платформи для обміну думок та забезпечення єднання вчених різних галузей знань заради пошуку шляхів вирішення проблем війни, безпеки сталого розвитку та відновлення миру в Україні. Цією ініціативою ми запрошуємо національну та світову наукову спільноту, учених – представників різних академічних дисциплін та усіх, кого турбують питання наслідків військових конфліктів і відновлення розвитку й миру у третьому тисячолітті. Метою є обмін ідей та спільне обговорення сучасних викликів і загроз, пошук шляхів до порозуміння та миру в третьому тисячолітті, апробація наукових досліджень.

Попри всі труднощі та страждання, народ України продовжує боротися і виявляє неймовірний дух стійкості та рішучості. В цей найважчий час ми розуміємо важливість інноваційних підходів та сучасних моделей для відновлення. Українські наукові, освітні та технологічні сектори виходять на передній план у вирішенні цих надзвичайних завдань.

Конференція «UKRAINE INNOVATE: сучасні моделі для відновлення», яка проводиться в рамках Програми «TOGETHER

UNITED: науковці проти війни», відіграє важливу роль у цьому контексті. Вона створює майданчик для обговорення інноваційних підходів, які можуть бути використані для відновлення громад і регіонів України. В рамках роботи цієї мультидисциплінарної конференції учасники, представники різних галузей знань, мають можливість поділитися досвідом, вислухати експертні думки та створити стратегії, спрямовані на відновлення країни.

Науковий сектор може внести вагомий внесок у розв'язання проблем, пов'язаних з гуманітарною та технічною підтримкою, а також в розвиток нових технологій і виробничих потужностей задля Перемоги України, які допоможуть змінити обличчя України в майбутньому. У свою чергу, освітні інституції готують молодь для нових викликів та допомагають їй засвоювати інноваційні знання та навички. Не менш важливий технологічний сектор розвитку науки сприяє вдосконаленню інфраструктури та розробці ефективних рішень для відновлення.

Україна вже продемонструвала свій потенціал у важкі моменти, і зараз наше призначення – побудувати новий шлях досягнення Цілей Тисячоліття, використовуючи інновації та сучасні моделі. Конференція «UKRAINE INNOVATE: сучасні моделі для відновлення» є вагомим кроком у цьому напрямку і свідчить про готовність населення України боротися за свій майбутній розвиток з використанням найкращих сучасних практик та інноваційних рішень.

Конференція «UKRAINE INNOVATE: сучасні моделі для відновлення» відзначається своєю метою об'єднати міжнародну наукову спільноту для активного обговорення важливості науки, інновацій та освіти у довгостроковому контексті відновлення України та створення її стійкого майбутнього після подій, які спричинили масштабні збитки та втрати. Водночас, враховуючи складні обставини та виклики, багато із запропонованих передових ідей можуть вимагати часу та наполегливості для їх впровадження.

Людство завжди ставило перед собою завдання розвиватися, вдосконалюватися та пристосовуватися до змін. Сучасний світ вимагає від наукового світу не лише зберігати власні досягнення, але

ПЕРЕДМОВА

й розвивати нові, інноваційні підходи та моделі для подолання складних викликів. В межах мультидисциплінарного характеру конференції «UKRAINE INNOVATE: сучасні моделі для відновлення» об'єднано різні наукові галузі та дослідницькі напрямки з метою знайти спільні шляхи розв'язання нагальних питань відновлення України. Цей підхід дозволяє враховувати комплексність викликів та визначити найбільш ефективні рішення, які можуть бути застосовані в майбутньому, навіть якщо їх реалізація вимагає значного часу та ресурсів.

Інноваційний прорив має декілька ключових аспектів. Один із них полягає в надзвичайно важливій ролі, яку відіграє приватний сектор. Зрозуміло, що відновлення після війни, особливо у відсутності страхування від воєнних ризиків та доступних кредитів, є надзвичайно складним завданням.

Тематичні напрямки конференції демонструють необхідність пошуку тривалого та стабільного підходу до відновлення України, включаючи науковий, інноваційний та освітній аспекти. Учасники конференції обмінюються знаннями та досвідом, щоб спільно розробити стратегії, спрямовані на побудову життєздатного та процвітаючого майбутнього для України, забезпечуючи при цьому врахування складних обставин та вимоги довгострокового розвитку.

Україна, як країна, яка пройшла через політичні, економічні та соціальні зміни, стикається з викликами та можливостями побудови сучасної, конкурентоспроможної та стабільної економіки, що задовольняє потреби свого населення. Проблема якнайшвидшої відбудови та диверсифікації розвитку регіонів і громад України постала на повен зріст уже з перших днів війни.

Європейська комісія розробила стратегічний план післявоєнного відновлення України під назвою «Відбудувати Україну» (Rebuild Ukraine). «Післявоєнна відбудова України стане справою усього цивілізованого світу», – такими словами Президент України Володимир Зеленський закликає інвесторів допомогти Україні скоріше досягнути перемоги у війні з росією, а також вже зараз долучитися до «амбітної програми післявоєнної відбудови, яка стане

ПЕРЕДМОВА

найбільшим економічним проектом нашого часу у Європі». Про це Президент України Володимир Зеленський сказав у своїй промові під час Ukraine Virtual Investor Conference.

Національний план відновлення, який був представлений урядом України під час наукової конференції у Лугано у липні 2022 року, є докладним та комплексним документом. Він ретельно описує основні стратегічні напрями для відновлення економіки після війни та надає конкретний перелік ініціатив для кожного з цих напрямків, включаючи супроводжувальні заходи та законодавчі зміни. План відновлення України включає 15 національних програм, які значною мірою відповідають основним потребам країни під час війни та у повоєнний період.

Процес реалізації Плану відновлення України має стати не черговим освоєнням коштів, а набуттям нових стандартів життя, членством в ЄС та НАТО та безпекою для України та її кордонів.

Після проведеної конференції у Лугано, міжнародне співтовариство здійснило значну допомогу Україні. Однак, розмір та обсяг відновлювальних робіт, необхідних для стабілізації та відновлення після російських атак, вимагають більш широкої мобілізації як різних держав, так і приватного сектору. Україна вже висунула ініціативи, спрямовані на подальший рух у відбудові, згідно з цими принципами і зобов'язаннями, навіть у важких умовах війни.

У зв'язку зі значними руйнуваннями, завданими повномасштабною війною внаслідок російської агресії, відновлення та розвитку України вимагають спільних зусиль всіх зацікавлених сторін, як у межах Європейського Союзу, так і поза його межами. Міжнародні фінансові інститути (МФІ) відіграють важливу роль у цьому процесі. Досвід роботи з подання позик в Україні дає можливість виділити ряд способів, які мають потенціал значно покращити результати відновлення. Серед них – створення комплексних стратегій відновлення на рівні країни для найважливіших сфер та узгодження ініціаторів та учасників проектів у всіх секторах є ключовим елементом. Це допоможе спрямовувати обмежений обсяг фінансування на найважливіші сфери і

ПЕРЕДМОВА

забезпечувати актуальність цих ініціатив на тривалий період. Розподіл фінансових ресурсів повинен бути адаптований до зміни населення та економічних потоків, а також враховувати здатність отримувачів до абсорбції та впровадження.

Ключовим аспектом є те, що процес відбудови України повинен бути очолений українською владою, що співпрацює вкрай близько з Європейським Союзом, іншими важливими партнерами, такими як країни G7 і G20, а також третіми країнами, міжнародними фінансовими установами та міжнародними організаціями. Необхідно зауважити, що співпраця між містами та регіонами в рамках європейської інтеграції України є важливим аспектом і може мати суттєвий вплив на процеси відновлення і реконструкції.

В неофіційному концептуальному документі, підготовленому працівниками Групи Світового банку «Надання допомоги Україні у задоволенні невідкладних та середньострокових економічних потреб», описуються три етапи гнучкого та цілеспрямованого підходу до відродження економіки України, та надаються рекомендації щодо найважливіших напрямків невідкладних заходів для створення підґрунтя для відновлення доходів та скорочення рівня бідності, а також окреслюються пріоритети підтримки стійкого, інклюзивного відновлення та розбудови в майбутньому:

- Визначення пріоритетів надання допомоги під час війни для підтримки функціонування економіки та захисту населення.

- Запровадження швидких і скоординованих дій для стимулювання відновлення одразу після припинення бойових дій, що забезпечить своєчасний вихід із неоптимальної політики воєнного часу.

- Розробка та координація стратегії стійкої відбудови на середньострокову перспективу, спрямованої на відбудову як установ, так і інфраструктури

Центр досліджень економічної політики (CEPR), аналітичний центр, що базується в Лондоні, 8 квітня 2022 року опублікував «План відновлення України».

ПЕРЕДМОВА

Задля відновлення України вченими і практиками приділено увагу створенню національних планів і міжнародних ініціатив, які мають сприяти відновленню країни та її зміцненню. У цьому контексті, важливо розглянути роль та значення фонд Маршалла США (GMF) у створенні та розвитку таких ініціатив.

У вересні Німецький фонд Маршалла США (GMF) зі штаб-квартирою у Вашингтоні опублікував звіт «Проектування відновлення України в дусі Плану Маршалла». На відміну від національного плану відновлення України, який розробляється урядом країни, GMF представляє собою ініціативу, що ще не досягла повноцінного статусу проекту. Сам фонд описує це як «структуровану колекцію рекомендацій для урядів-донорів та міжнародних установ». Це означає, що GMF наразі не представляє собою повноцінного плану відновлення, а скоріше надає важливі рекомендації і вказівки для подальших дій.

Однак, ця ініціатива вже зіграла важливу роль у визначенні напрямків відновлення України. GMF, як експертна організація з багаторічним досвідом у галузі міжнародних відносин і розвитку, може вносити вагомий вклад у розроблення стратегічних підходів до відновлення.

Однією з ключових особливостей GMF є його здатність надавати експертну оцінку та рекомендації щодо проблем і завдань, пов'язаних із питаннями відновлення України. Це може стати важливою основою для подальших дій урядів-донорів і міжнародних установ, які мають намір підтримувати Україну в процесі відновлення та реконструкції.

Попри те, що GMF наразі обмежується недостатньою конкретністю структури плану відновлення, фонд має намір випустити більш докладну та інформативну публікацію із конкретними стратегічними пропозиціями для відновлення України.

Усі ці зусилля демонструють важливість розгляду питань відновлення та інноваційного забезпечення у контексті підтримки України під час її подальшого розвитку та зміцнення.

ПЕРЕДМОВА

На сьогодні в Україні ще не завершений процес формування інноваційної стратегії відновлення на рівні держави, регіонів і територіальних громад. Також є певні невизначеності стосовно того, наскільки ефективно можна включити територіальні громади та громадянське суспільство в цей процес і наскільки будуть враховані їхні позиції.

У контексті розробки інноваційної стратегії відновлення України, вже на сьогодні бачимо, що значна частина проектів включає елементи відновлення. Важливо забезпечити, щоб результати цього процесу сприяли кооперації між донорами, об'єднуючи фінансові, експертні та управлінські можливості для комплексної відбудови конкретних регіонів і територіальних громад України на засадах інноваційного зростання.

На нашу думку, надважливо, щоб під час прийняття стратегічних рішень надавалася б важлива роль самим мешканцям та представникам громади. Загалом, ці кроки спрямовані на розробку інноваційної стратегії відновлення, яка б враховувала потреби громад та громадянського суспільства, і сприяла комплексному відновленню конкретних територій в Україні.

Звернемо увагу, що науково-практична конференція «UKRAINE INNOVATE: сучасні моделі для відновлення» як міждисциплінарна платформа для обміну ідеями, новими дослідженнями й інноваційними рішеннями є важливим кроком у цьому напрямку. В рамках цієї конференції ми об'єднали вчених, експертів, представників бізнесу та громадськості, щоб опрацювати ключові аспекти відновлення України та надати практичні рекомендації та інноваційні рішення.

Конференція включає широкий спектр тем, які охоплюють всі сфери суспільства та економіки, від нормативно-правових інновацій та інституційної підтримки до інноваційних технологій та цифрової трансформації. Ми розглядаємо роль підприємництва, освіти, екології та багато інших аспектів, які впливають на відновлення України.

Важливою метою відновлення України є забезпечення економічної сталості та інклюзивності країни. Завдяки ефективним

ПЕРЕДМОВА

заходам, спрямованим на відновлення та розвиток економіки, Україна прагне досягти сталого росту та підвищення добробуту населення.

Окрім того, соціальна стійкість є не менш важливою складовою інноваційного забезпечення відновлення України. Суспільство пережило великі труднощі та втрати, і тепер необхідно відновити соціальний капітал, забезпечити доступ до освіти, охорони здоров'я та інших соціальних послуг, а також створити сприятливі умови для розвитку підприємництва та зайнятості.

Один з найважливіших аспектів – це збереження природних ресурсів та екологічна стійкість. Інноваційне відновлення України передбачає розробку плану екологічної модернізації країни на засадах циркулярної моделі економічного зростання.

Відновлення України на засадах інноваційного зростання – це ключовий інструмент для досягнення цілей сталого, розумного та смарт розвитку регіонів і територіальних громад України в умовах сучасних викликів у воєнний та повоєнний період. Цілі Плану відновлення України визначають шляхи досягнення економічної, соціальної та екологічної стійкості. Виконання цих цілей вимагає спільних зусиль, реформ та інноваційних рішень.

«Мислити глобально, діяти локально» – гасло з доповіді прем'єр-міністра Норвегії Гру Харлем Брунтланд, Голови Всесвітньої комісії ООН з навколишнього середовища та розвитку й однієї з авторок доповіді «Наше спільне майбутнє». Саме тоді, у 1987 році, була представлена нова концепція сталого розвитку і термін «сталий розвиток» почав набувати широкого поширення. Доповідь Брундтланд була задумана як відповідь на конфлікт між новим порядком, що сприяє глобалізованому економічному зростанню, з прискореною екологічною деградацією, що відбувається у глобальному масштабі. Завдання, поставлене у 1980-х роках, - узгодження економічного зростання без зайвої шкоди докільню задля безпеки і розвитку - актуальне й досі. Все для того аби об'єднати країни для досягнення миру і сталого розвитку!

Створенню концепції сталого розвитку в Україні передували наукові праці великих українців – засновника національної школи

ПЕРЕДМОВА

фізичної економії Сергія Подолинського, який першим з'єднав «фізичне з економічним», класичне вчення Володимира Вернадського про біосферу та ноосферу, новаторські ідеї щодо цивілізаційного прогресу людства Миколи Руденка.

Україна ж задекларувала своє бажання перейти на шлях до сталого розвитку на Конференції ООН з довкілля та розвитку в Ріо-де-Жанейро у 1992 р., підписавши Декларацію з навколишнього середовища і розвитку та Порядок денний на XXI століття. Тоді поняття сталого розвитку в Україні вживалося лише для означення здійснення заходів з охорони довкілля, неухильного зростання економічних показників країни та її регіонів.

Тривав широкомасштабний та всеосяжний процес адаптації Цілей сталого розвитку з урахуванням українського контексту. Кожна глобальна ціль була переглянута, беручи до уваги специфіку національного розвитку. Результатом цієї роботи стала Національна доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна», у якій відображено національні завдання, індикатори для моніторингу та цільові орієнтири до 2030 року.

Сучасна концепція сталого розвитку в Україні включає в себе вимоги до соціальної справедливості, захисту довкілля, інклюзивного та економічного зростання, відсутності дискримінації.

В умовах війни, модель запровадження національної ідеології та стратегії сталого розвитку в Україні не працює «на повну», зазнає кризи. Це – можливість створити «чисту сторінку», на яку Україна має шанс покласти напрацьований світом кращий досвід. Це – досвід розвитку суспільства, у якому безпека і добробут людей, людський капітал, втілений у досягненнях науки, освіти, інноваціях, високих моральних цінностях, – категорії нероздільні, рівновеликі й такі, що взаємно доповнюють і збагачують одна одну.

Регіони і територіальні громади України в умовах повномасштабної війни внаслідок російської агресії зазнали загострення економічних, соціальних та екологічних проблем, які створили перешкоди для досягнення 17 Цілей сталого розвитку до 2030 року. У зв'язку з цим, важливо провести модернізацію основних

пріоритетів, завдань та заходів, спрямованих на виконання стратегії сталого розвитку, враховуючи масштаби руйнувань та збитків, завданих війною, і необхідність поствоєнного відновлення української економіки.

Інноваційна модернізація визначених цілей сталого розвитку у контексті формування стратегії відбудови економіки України у воєнному та повоєнному періодах базується на аналізі такого ключового фактору, як поточна ділова активність підприємницьких структур. Важливо оцінити вплив війни на підприємницьку активність та розвиток бізнесу в Україні, змінити цільові індикатори стратегії сталого розвитку відповідно до сучасної ситуації.

Ринок праці в умовах повномасштабної війни в Україні супроводжується проявами негативних процесів: професійним і кваліфікаційним дисбалансом попиту та пропозиції на національному ринку праці, поширенням нестандартної та тіньової зайнятості, зниженням продуктивності праці, збільшенням навантаження на регіональні ринки праці.

Обсяги внутрішніх ресурсів вітчизняної економіки є вкрай низькими. Це потребує задля відновлення запровадження в Україні прогресивних світових практик до вирішення проблем ринку праці на основі інклюзивного підходу. В основу розвитку інклюзивного ринку праці в умовах релокації бізнесу та міграції населення покладено забезпечення балансу між державним регулюванням ринку праці, демократичною свободою й захищеністю населення.

Основною метою впровадження механізму регулювання інклюзивного ринку праці при цьому є забезпечення справедливих можливостей для економічних учасників та рівноправ'я секторів економіки й верств населення, а також зосередження уваги на збалансуванні ринку праці шляхом підвищення рівня й якості продуктивної зайнятості населення, розширення можливостей працевлаштування робочої сили, а також підвищення рівня соціальної інтеграції на ринку праці, особливо для соціально вразливих груп тимчасово окупованих територій.

ПЕРЕДМОВА

Задля забезпечення розвитку інклюзивного ринку праці в умовах повномасштабної війни в Україні основним пріоритетом стає необхідність просування формальної зайнятості; збільшення конкурентоспроможності й розширення можливості працевлаштування робочої сили; приведення у відповідність системи освіти до вимог ринку праці для досягнення більш високого рівня кваліфікації і компетенцій. Збільшення інвестицій в освіту та розвиток людського капіталу має вирішальне значення для відновлення країни.

Вбачаємо, що перегляд цілей сталого розвитку в ході відновлення України передбачає використання коротко- та довгострокових заходів. У короткостроковому плані важливо встановити проміжні цілі сталого розвитку, що враховують вплив війни на різні аспекти економіки, соціуму і довкілля. Ці проміжні цілі служитимуть основою для оцінки діяльності, спрямованої на відновлення ділової активності підприємств, впровадження соціальних програм для постраждалих від війни, а також зменшення екологічних збитків.

Пріоритетом відновлення України є розвиток і впровадження нових технологій та інноваційних підходів у всі сфери економіки. Це включає в себе розробку нових екологічно чистих технологій, які допоможуть зменшити негативний вплив війни на довкілля, а також впровадження цифрових рішень для покращення ефективності господарства та підвищення конкурентоспроможності України на світовому ринку.

Важливим напрямком роботи конференції «UKRAINE INNOVATE: сучасні моделі для відновлення» є «Міжнародна співпраця та європейська інтеграція: інноваційний вимір». Це підтверджується і сформульованою в «Плані відновлення України» візією: «Сильна європейська країна – магніт для іноземних інвестицій».

Україна – частина Європи. Географічно, історично, культурно, ментально – усе це формує легальні підстави бути дійсним членом Європейського Союзу. Шлях до членства в ЄС не простий для

України. Чимало факторів, як то агресія росії, ускладнюють цей процес. Але ми впевнено рухаємось за лідером – саме так ми бачимо Співтовариство, що уже давно є прикладом наслідування для багатьох країн.

Досвід ЄС у багатьох сферах не просто цікавий чи актуальний, а необхідний та важливий для України. Саме вивчення й адаптація цього досвіду до наших реалій є тим ефективним інструментом сталого, інклюзивного та розумного розвитку. Спільне майбутнє Європи базується на спільності інтересів, а значить ми рухаємось до сталого майбутнього разом. Як зазначив Жан Моне: «Дайте людям можливість працювати разом, показавши, що за крім відмінностей й географічних кордонів у них є спільні інтереси».

Сучасні глобальні тенденції показують, що іноземні інвестиції відіграють надзвичайно важливу роль у розвитку будь-якої країни. Вони стають не лише джерелом додаткових фінансових ресурсів, але й каталізатором передачі передових технологій, ноу-хау та міжнародного досвіду, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності та інноваційному розвитку.

Звернемо увагу на важливості розвивати інноваційний потенціал вітчизняного бізнесу і залучати іноземних інвесторів для спільних проектів у сфері досліджень та розвитку. Співпраця зі світовими інноваційними центрами та науковими установами допоможе Україні впроваджувати передові технології та створювати інноваційні рішення.

Візія «Сильна європейська країна – магніт для іноземних інвестицій» відображає прагнення України до досягнення сталого розвитку та підвищення своєї міжнародної привабливості. Для досягнення цієї візії необхідні реформи, стабільність, розвиток інфраструктури та співробітництво з міжнародними партнерами. Іноземні інвестиції можуть стати потужним рушієм на шляху України до сильної європейської країни, що буде сприяти не лише її власному розвитку, але і розширенню можливостей для територіальних громад країни.

ПЕРЕДМОВА

Виконання Копенгагенських критеріїв і їх вплив на зміцнення інституційного потенціалу, сприятливі торговельні режими з ключовими ринками та синхронізацію з Європейською «Зеленою угодою» відзначено у стратегічних документах відновлення України важливою передумовою для вступу країни до Європейського Союзу. Ці критерії визначають стандарти, якими повинні дотримуватися країни-кандидати, щоб стати членами ЄС.

Виконання Копенгагенських критеріїв передбачає реформи та покращення в інституціональній сфері країни. Це охоплює судову систему, права людини, боротьбу з корупцією та демократичні інституції. Виконання цих критеріїв сприяє створенню стабільного та надійного інституційного середовища, яке сприяє привабливості для іноземних інвесторів та розвитку економіки.

Ключовим аспектом виконання Копенгагенських критеріїв є сприяння розвитку сприятливих торговельних режимів з ключовими ринками. Це охоплює зовнішню політику країни, включаючи укладення торговельних угод та розробку торговельних відносин з іншими країнами. Виконання Копенгагенських критеріїв сприяє покращенню міжнародного рейтингу країни та підвищенню її привабливості для іноземних інвесторів та торговельних партнерів.

Синхронізація з Європейською «Зеленою угодою» є важливим елементом виконання Копенгагенських критеріїв, оскільки вона передбачає перехід до сталого та екологічно чистого розвитку. Ця угода визначає стратегічні завдання у сфері зміни клімату, енергетики та екології, і країна-кандидат має адаптувати свої політики та законодавство до європейських стандартів. Це сприяє не лише зміцненню інституційного потенціалу, але й створює можливості для зеленого розвитку та привабливості для інвесторів, зацікавлених у сталому бізнесі.

Зміцнення інституційного потенціалу, встановлення сприятливих торговельних режимів та синхронізація з «Зеленою угодою» роблять Україну більш конкурентоспроможною, стійкою та привабливою для іноземних інвесторів. Цей процес вимагає системних реформ, внутрішніх зусиль та співпраці з міжнародними

партнерами, але він може принести значні позитивні результати для країни та її громадян. Виконання Копенгагенських критеріїв є ключовим кроком на шляху України до більш яскравого та стійкого майбутнього.

Щодо розкриття такого важливого напрямку конференції, як «Інноваційні підходи та ефективні рішення у менеджменті задля відновлення країни», відзначимо стимулювання інновацій завдяки потужному людському капіталу, підприємництву та вже існуючим здобуткам в інноваційності.

Учасниками конференції розглянуто різноманітні аспекти та сучасні тренди розвитку інноваційної екосистеми в Україні. Висвітлюючи точку зору, що інновації є ключовим фактором успіху в сучасному світі, де зміни та технологічний прогрес відіграють вирішальну роль у розвитку економіки та підвищенні якості життя, нами відзначається, що відкритість до інновацій визначається багатьма факторами, серед яких ключовими є потужний людський капітал, підприємницька активність та вже існуючі досягнення в інноваційності. При цьому звернута увага на інвестиції в освіту, наукові дослідження та розвиток навичок, що відіграє вирішальну роль у формуванні конкурентоспроможного людського капіталу.

Завдяки потужному людському капіталу, активному підприємництву та існуючим досягненням в інноваційності, продовжуючи інвестувати в ці ключові сфери розвитку, ми можемо досягти ще більших успіхів і стати лідерами в галузі інновацій у майбутньому.

Такий науковий напрямок конференції, як «Публічне управління та адміністрування проектами відновлення: інноваційні аспекти» нами обрано, адже у сучасному світі важко переоцінити роль публічного управління та адміністрування проектами відновлення в контексті вирішення складних викликів, таких як війна, природні катастрофи та інші надзвичайні ситуації.

Одним з найважливіших інноваційних аспектів є використання інформаційних технологій та цифрових інструментів для управління проектами відновлення. Це дозволяє забезпечити ефективний

ПЕРЕДМОВА

моніторинг та контроль за ходом проектів, а також надійну звітність. Наприклад, використання електронних систем може допомогти уникнути зайвої бюрократії та сприяти прозорості у використанні ресурсів. Використання цифрових інструментів дозволяє зменшити можливість корупції та втрати ресурсів, оскільки інформація стає більш доступною та перевіряється.

Інноваційним підходом також є активна залученість громадськості та розвиток партнерства між урядовими органами, громадськими організаціями та приватним сектором. Це дозволяє більш точно враховувати потреби та думки громадян у процесі планування та реалізації проектів відновлення. Громадська участь підвищує легітимність та підтримку проектів, а партнерства розширюють доступ до ресурсів та експертизи. Загалом інноваційні методи моніторингу та оцінки результатів є важливими для ефективного управління проектами відновлення регіонів і територіальних громад України. Вони дозволяють вчасно виявляти проблеми та коригувати стратегії. Інноваційні аспекти публічного управління та адміністрування проектами відновлення мають велике значення у вирішенні надзвичайних ситуацій та досягненні сталого розвитку. Вони сприяють підвищенню ефективності та результативності відновлювальних проектів, забезпечують сталість розвитку та підтримку соціально-економічного відновлення.

Висвітлюючи такий науковий напрямок роботи конференції, як «Інноваційні технології та цифрова трансформація для відновлення України», зазначимо, що перед вибухом війни в Україні, сфера диджиталізації переживала період активного розвитку і відзначалася деякими значущими досягненнями. Війна в Україні спричинили серйозні виклики для цієї сфери. Кількість вакансій на ринку ІТ скоротилася вдвічі, що може призвести до втрати інвестицій та зміни юрисдикції ІТ-компаніями.

Ключовими викликами, які виникли в умовах війни в Україні, є ризик зміни юрисдикції ІТ-компаніями, втрата інвестиційного капіталу, відсутність доступу до інтернету або погіршення якості доступу, виселення населення із своїх домівок, підвищений рівень

ПЕРЕДМОВА

загроз у кіберпросторі, які потребують швидкого реагування та готовності технічних засобів і спеціалістів.

В сучасних умовах в Україні сформовано візію щодо майбутнього розвитку цифрової економіки. Сутність цієї візії полягає у створенні держави, яка надає найзручніші публічні послуги для громадян та бізнесу, має високий рівень доступу до високошвидкісного Інтернету та розвинуту цифрову економіку. Однак для досягнення цієї візії необхідно сформулювати конкретні стратегічні цілі та завдання. У цьому тексті розглядаються інноваційні аспекти цифрової трансформації та обговорюються стратегічні цілі для досягнення вищезазначеної візії.

Однією із важливих стратегічних цілей є цифрова трансформація, підтримка ІТ-сектору та створення інноваційних високотехнологічних продуктів та послуг. Ця ціль сприятиме залученню інвестицій та стимулюванню економічного зростання в Україні. У свою чергу, розвиток ІТ-сектору позитивно впливає на показники конкурентоспроможності України на міжнародному ринку та забезпечує створення високооплачуваних робочих місць.

Окрім цього, стратегічно ціллю є повне відновлення зруйнованих мереж і підвищення доступності високошвидкісного Інтернету в усіх регіонах і громадах України. Це сприятиме забезпеченню доступу до Інтернету для всіх громадян та підтримці розвитку електронних послуг. Розширення покриття високошвидкісним Інтернетом покращить зв'язок між регіонами та сприятиме електронній комунікації та доступу до інформації.

Учасниками конференції звернута увага на подальший розвиток електронних послуг, спрощення процедур та забезпечення доступності цих послуг для всіх громадян та бізнесу. Адже впровадження системи електронної ідентифікації сприятиме зручності взаємодії з державою.

Інтеграція з Європейським Союзом відіграє важливу роль в процесах інноваційного відновлення та трансформації моделі соціально-економічного розвитку України. Це відкриває нові можливості для зовнішньої торгівлі, завдяки передачі технологій та

кращим стандартам управління. У таких умовах пріоритетним завданням є відновлення та забезпечення безпеки населення, реструктуризація економіки та соціальних систем.

Одними із ключових аспектів відновлення відзначено гуманітарну допомогу, волонтерську та благодійну діяльність та відновлення постраждалої інфраструктури.

Вкрай необхідною складовою відновлення в умовах війни є забезпечення безпеки і стабільності. Це означає встановлення ефективної системи правопорядку, боротьби зі злочинністю, дезактивацію незаконних збройних формувань і відродження довіри громадян до державних інституцій. Це потребує також активної участі міжнародного співтовариства та партнерів; включає надання фінансової допомоги, технічної підтримки та експертного консультування із забезпечення успішної реалізації реформ та відновлення країни.

Розробка інноваційної моделі відновлення та соціально-економічного розвитку в умовах війни потребує широкого залучення учених, громадськості та активної участі науково-дослідних, освітніх та громадських організацій. Це може забезпечити більшу відкритість, демократію та залучення різних груп населення до прийняття рішень та реалізації проектів, що сприяють сталому, інклюзивному та розумному розвитку.

Отож у цьому збірнику Ви знайдете тези, які охоплюють різні аспекти, присвячені інноваційним підходам та рішенням у різних сферах відновлення України. В рамках роботи таких тематичних секцій, як міжнародна співпраця та європейська інтеграція: інноваційний вимір; інноваційні підходи та ефективні рішення у менеджменті задля відновлення країни; публічне управління та адміністрування проектами відновлення: інноваційні аспекти; інновації в економіці та ринкова трансформація для відновлення України; роль підприємництва, торгівлі та біржової діяльності у повоєнному відновленні України; інновації в обліку, оподаткуванні та фінансовому секторі; інноваційні технології та цифрова трансформація для відновлення України; зелені інновації, екологічне

відновлення та сталий розвиток; освіта та інновації для відновлення України.

Віriamo, що інновації є ключовим чинником у розвитку будь-якої країни, особливо для України та її відновлення в умовах війни та повоєнний період. Сподіваємося, що обговорення та результати цієї конференції допоможуть розробити нові підходи та стратегії, які сприятимуть сталому відновленню України та її інтеграції у європейську спільноту.

Сучасний світ зіткається зі значними викликами, серед яких – повномасштабна війна в Україні, спричинена російською агресією; зміна клімату та екологічна криза; соціально-економічна нерівність, нерівномірний розподіл багатства, соціальні напруга та конфлікти; наслідки пандемії та глобальні захворювання; кібербезпека та міжнаціональні конфлікти; енергетична криза тощо. Вирішення цих проблем потребує комплексного підходу та глобального співробітництва.

Збірник тез V Міжнародної мультидисциплінарної науково-практичної конференції «UKRAINE INNOVATE: сучасні моделі для відновлення» є підсумком роботи інтелектуальної спільноти та містить важливі концепції й ідеї, які відображають широкий спектр дослідницьких зусиль. Він також дозволяє винайти і висвітлити актуальні питання для подальших досліджень та розвитку наукових ідей.

Однією з ключових складових успішного впровадження інновацій в Україні є розвиток інноваційної інфраструктури. Українські урядові та недержавні організації активно працюють над створенням інкубаторів, акселераторів, науково-технічних парків та інших інструментів підтримки стартапів та інноваційних підприємств. Це сприяє розвитку ідеї підприємництва серед молоді та створює умови для швидкого впровадження новаторських ідей на ринку.

Ще однією важливою складовою UKRAINE INNOVATE є зростання інвестицій в інноваційні проекти. Україна здійснює активні кроки для залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій у

ПЕРЕДМОВА

стартапи та інноваційні компанії. Це допомагає створити фінансову базу для подальшого розвитку та впровадження інноваційних рішень у всі галузі економіки.

Також для UKRAINE INNOVATE стратегічним питанням є сприяння інноваційним дослідженням та розробкам. Українські науковці активно займаються дослідженнями в різних галузях науки, що сприяє розвитку нових технологій та рішень. Держава та бізнес спільно підтримують ці дослідження, створюючи умови для їх впровадження у виробництво. Завдяки цим та іншим інноваційним практикам, Україна набуває статусу перспективної країни з високим потенціалом для розвитку інноваційного сектору.

Організаційний комітет висловлює вдячність усім авторам тез, які поділилися результатами своїх досліджень. Ваші дослідження і відкриття є невід'ємною частиною нашого наукового пошуку задля розв'язання проблем людства.

«UKRAINE INNOVATE» є ключовим рушієм відновлення країни, регіонів і територіальних громад, коли прогресивні ідеї зустрічаються зі знаннями і усебічною підтримкою, а досвід обмінюється між різними галузями та сферами інтересів. Ми віримо, що інновації є ключем до сталого, інклюзивного та смарт розвитку регіонів і територіальних громад України в умовах воєнного та повоєнного періодів, і сподіваємося, що обговорення та рекомендації, які ми отримали на цій конференції, допоможуть Україні реалізувати свій потенціал та відновити себе у новому світлі.

Висловлюємо вдячність організаторам конференції: д.е.н., члену правління ГО «ІТІ», професору ВНУ ім. Лесі Українки *Ірині Цимбалюк* (м. Луцьк, Україна); д.е.н., члену правління ГО «ІТІ», доценту ВНУ ім. Лесі Українки *Наталії Хомюк* (м. Луцьк, Україна); д.е.н., Віце-президенту Запорізької торгово-промислової палати *Дмитру Антонюку* (м. Запоріжжя, Україна); д.е.н, науковому співробітнику Східно-Баварського університету прикладних наук Амберг-Вайден *Катерині Антонюк* (м. Амберг-Вайден, Німеччина); доктору філософії, доценту Університету Ясар *Айселін Ілдіз* (м. Ізмір, Туреччина); д.габіліт.е.н., професору

ПЕРЕДМОВА

Університету імені Адама Міцкевича *Ришарду Камінському* (м. Познань, Польща); д.габіліт.е.н., професору Академії прикладних наук ім. Станіслава Сташица в Пілє *Яну Полцину* (м. Піла, Польща); д.е.н., с.н.с. Українсько-американського університету Конкордія *Любов Жаровій* (Київ, Україна); д.е.н., професору кафедри економіки, маркетингу, менеджменту та адміністрування, Національної академії управління *Наталії Антонюк* (м. Київ, Україна); д.е.н., професору Національного університету «Києво-Могилянська академія» *Лідії Горошковій* (Київ, Україна); д.е.н., професору Національного університету «Запорізька Політехніка» *Андрію Карпенко* (м. Запоріжжя, Україна); к.е.н, доценту, директору «Волинського інституту імені В'ячеслава Липинського ПрАТ «ВНЗ «МАУП» *Людмили Горбач* (м. Луцьк, Україна); к.е.н, вченому секретарю Волинського відділення Спілки економістів України, доценту ВНУ ім. Лесі Українки *Наталії Науменко* (м. Луцьк, Україна); к.е.н., доценту ВНУ ім. Лесі Українки, члену правління ГО «ІТІ» *Ользі Корнелюк* (м. Луцьк, Україна); к.е.н, заступнику голови правління ГО «ІТІ» *Максиму Войчуку* (м. Луцьк, Україна); к.е.н., доценту Волинського інституту імені В'ячеслава Липинського ПрАТ «ВНЗ «МАУП» *Сергію Цимбалюку* (м. Луцьк, Україна).

Нехай цей збірник стане поштовим для подальших досліджень, обміну ідеями та наукової інтеграції. Спільно ми зможемо розширити наші наукові горизонти, зробити важливі кроки у вирішенні глобальних викликів і створити краще майбутнє для світу!

*Наталія Павліха, д.е.н., професор,
Голова Громадської організації
«Інститут транскордонних ініціатив»,
очільниця Лабораторії проєктів та ініціатив
Волинського національного університету
імені Лесі Українки*